

VASÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59.
negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én (volt Magyar-utca) — Telefon 484.

Fokozódó termelés - fokozódó nyomor

I.

A polgári közgazdászok „elméleti megállapítása” csakugy, mint a tőkésék, valamint a termeléssel bármily vonatkozásban álló polgári egyének és testületek véleménye szerint, az évek óta tartó gazdasági válságot csupán a termelés fokozásával lehet megszüntetni és szerintük a termelés fokozódása egyedüli lehetősége nemcsak a gazdasági konszolidációnak, hanem a munkásság jobb-*léte fokozódásának is.*

Ezt az általános véleményüket azután az általuk fentartott sajtó általudományos cikkekben propagálja, testületeik ezt a véleményüket terjedelmes memorandumok keretében terjesztik illetékes és illetéktelen fórumok elé és kezdetét veszi a szellemi és fizikai inkvizíciós módszerek alkalmazása, főleg bérmozgalmak esetén annak a célnak érdekében, hogy minden hitetlenkedő és tamáskodó higyeje és vallja, hogy sokat, nagyon sokat kell dolgoznia, mert, ha *fokozódni fog a termelés, fokozódni fog életszínvonala is.*

A valóságban az igazság az, hogy a *munkás életszínvonalának emelése vagy csökkenése teljesen független a termelés fokozódásától vagy hanyatlásától és egyedül attól függ: milyen ellenértéket kap a munkás munkajérének értékéért, figyelembe véve a létfontartáshoz szükséges szükségleti cikkek értékét.*

Ha a polgári közgazdászok és tőkésék megállapítása igaz lenne, akkor a nemzetközi gazdasági válság megszűnőben volna. Hiszen az ipari termelés annak minden ágazatában növekedőben van, annak dacára, hogy egyes ipari államokban súlyos ipari válság van és százerekre és milliókra tehető a munkanélküliek száma, vagyis annak dacára, hogy az államok normális és intenzív termelése meg sem indult.

A nemzetközi vasipari termelést tekintetbe véve az a helyzet, hogy a vasiparban is állandó növekedésben van a termelés és az 1923. évi 25·3 millió tonna nyers vas és acél termeléssel szemben 1924-ben 32·3 millió tonnára emelkedett a termelés, sőt 1924 elején e téren a termelés túlhaladta a békebelit.

A romániai vasiparban is tart még az ipari válság. A rossz gazdasági politika következményeképpen számos vasipari üzem teljesen szünetel, egy másik része korlátolt üzemmél dolgozik, egyszóval a romániai vasipari termelés normális menetéről beszélni egyáltalán nem lehet, ennek dacára a vas- és fémiparban a termelés nálunk is állandó emelkedést

mutat. Így a vastermelés az 1923. évi 39.102 tonnáról az 1924. évben 46.082 tonnára emelkedett, a nyersacéltermelés 1924-ben 6850 tonna volt, míg 1923-ban semmit sem termeltünk. A vas- és fémipar

termelési értéke pedig 1924-ben 3884 millió lei volt.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a romániai vasnagyiparban 37.627 munkás dolgozik — hivatalos statisztikai adatok szerint — és ha e munkáslétszámot a termelés értékéhez viszonyítjuk, akkor megállapítható, hogy egy-egy munkás

103.223 lei értéket termelt.

Ha pedig a termelés értékét elosztjuk a 470 gyárral — statisztikai adat szerint az országban 470 nagyipari vasüzem van —, akkor egy-egy üzem termelési értéke átlagban

8.263.829 lei volt.

A polgári közgazdászok és tőkésék szerint, ha fokozódik a termelés, javul a munkásosztály életszínvonala. Mint fentebb láthatjuk, a termelés nagy mértékben fokozódott, ezzel szemben a munkásosztálynak nem a jóléte, hanem a — nyomorusága fokozódott.

A termelés fokozása csupán azt eredményezte, hogy a tőkésék nyeresége lett nagyobb, hogy magasabb osztalék jutott a részvényeseknek, hogy a tartaléktőke megnövekedett — tehát a kapitalisták helyzete javult, de mivel a munkabérek emelésében semmi lényeges változás nem történt, a munkásosztály helyzetében javukra mi sem változott, inkább rosszabbodott.

Ennek következménye meglátszik a nemzetközi viszonylatokban is, mert a romániai vasiparban dolgozó munkás legkiuzsorázottabb páriája ennek az iparban és ha kereseti viszonyait összehasonlítjuk a külföldi vasipari munkások kereseti viszonyaival, megdöbbenve látjuk az óriási különbséget a külföldi és romániai vasipari munkások kereseti viszonyai és ezek életstandardja között.

A Nemzetközi Munkahivatal az egyes államok kormányai által beküldött hivatalos adatai alapján összeállított egy statisztikát, amelynek segítségével megállapíthatjuk kilenc állam vasipari munkáságának kereseti viszonyait heti 48 órai munkaidő mellett.

Az adatok múlt évi december 31-re vonatkoznak és az átlagkeresetet tüntetik föl. E szerint volt a kereset a következő:

	Szerelő	Öntő	Esztergályos
Amsterdam	2723	2366	2733
Brüsszel	1516	1628	1628
London	2861	2861	2861
Páris	1755	2006	2476
Filadelfia	6912	8928	10137
Prága	1492	1521	1406
Róma	1190	1198	1198
Sydnei	5060	4857	5060
Berlin	2172	2276	2216
Cluj	725	694	676

Ha a kilenc állam munkáskeresői viszonyait összevetjük, megállapíthatjuk, hogy az átlagos kereset szerelőknél 2855, öntőknél 3071, esztergályosoknál 3301 lej. Ezzel szemben Romániában 725—694—676 lej, tehát alig $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{5}$ része a fentieknek.

Mint említettük, ez volt a helyzet a múlt év végén, azonban az azóta lefolytatott bérmozgalmak a fenti államok munkásosztályának, azóta lényeges *javulást* idézett elő a fenti kereseti viszonyokban, ezzel szemben a romániai vasipari munkásság kereseti viszonyai alig minimálisan változtak maximum 8%-kal.

Nem kell nagy bölcsesség annak megállapításához, hogy a külföldi munkásság hogy tudott ilyen türehető kereseti lehetőségekhez jutni. Nem a kapitalisták nagylelkűsége útján, hanem hatalmas, erőteljes szakszervezeteik útján. Nem a termelés fokozása útján, hanem azáltal, hogy a szakszervezetekben *fokozták az öntudatot, a fegyelmet, az osztályharcos szellemet.* (h)

Uj csoportalakítás

A marosujvári „Solvai művek” szódagyár munkássága folyó évi augusztus hó 26-án hosszas huza-vona után szakszervezetbe tömörült.

Az alakuló gyűlésen Muntyán központi titkár szaktárs képviselte szövetségünket és egyszersmind ismertette az alapszabályokat, amit az alakuló gyűlésen megjelent több mint háromszáz munkástársunk a legnagyobb lelkesedéssel tett magáévá.

Azután az új vezetőség tagjai lettek megválasztva, melynek tagjai lettek a következő szaktársak: Serbu Grigoriu elnök, Nagy János és Engi István alelnökök, Todea Joan és Cucerzán Romulusz jegyzők, Wagner Traugot és Huszár Gyula pénztárosok, Németi István, Moldován Iuliu, Koszticiu Danilă és Hoportean Josif vezetőségi tagok, Roth Eugen, Mares Nicolai és Feierschtag Jakob ellenőrző-bizottsági tagok. — Főbizalmiférfi: Nagy Sándor. Bizalmiférfiak: Jakob Péter, Kovács Jenő, Vedeau Maxim, Tinie Moldovan, Vania Joan, Nagy István, Kónya József, Ocea Iuliu és Urean Tanasie.

Örömmel üdvözljük soraink között Marosujvár új harcosait és reméljük, hogy összetartásuk eredménye rövidesen mutatkozn fog az eddigi silány bérek megjavulásában.

A szakszervezeti mozgalom alappillérei

A szakszervezetet rendszerint egy olyan erős épülettel szokták összehasonlítani, amely lakóinak a rossz időjárással és más elemi csapásokkal szemben védelmet nyújt. Ez az összehasonlítás eléggé találó, mert egy szakszervezet tényleg nélkülözhetetlen védővára az emberi lét biztosításáért küzdő munkásoknak. Rövidesen összefoglalva ez a törekvés képezi lényegében a szakszervezeti mozgalom magvát.

Minden szakszervezet — hogy az alkalmazott hasonlatnál maradjunk — négy erős alappilléren nyugszik. Ezen pillérek között emelkedik maga az építmény, ezek összessége adja meg az egésznek erősségét és ellentállóképességét. A szakszervezet ezen négy alappillére: az elvhűség, áldozatkészség, szolidaritás és fegyelem. Ezek adják meg a határozottság, tetterős és állhatatosság azon erős talaját, amelyen az egészséges szakszervezeti élet virul.

Az elvhűség az az érzés, amely a munkást meggyőzi arról, hogy a gazdasági harcok sikeres vezetése érdekében a szakszervezetekre szükség van; hogy a szakszervezet nem egy gyors eredményeket fölmutató intézmény, hanem egy szívós, komoly, állandó és áldozatkész küzdelem letéteményese, amelyben az ellenfelet sohasem szabad lebecsülni.

Az az érzés ez, amely a munkást arra tanítja, hogy szakszervezet nélkül nincsen eredmény, miért is mindent meg kell tenni a szervezeti élet erősítése érdekében; hogy e művön állandóan építeni, újítani kell, azért, hogy kemény, nehéz idők viharaival szemben ellentállóképessé tétessék. Az az érzés ez, amely azt tanítja, hogy a szakszervezet nem játék, a szakszervezeti élet pedig nem alkalom arra, hogy egyéni akarások, hangulatok kiegészítenek; de mindenképp előtt nem lutrijáték, amelynél néhány leies tét ellenében ezeket lehet nyerni. Elvű az a munkás, aki a szakszervezetben látja jövő boldogulásának zálogát, aki magasabb kultúrfok elérésére törekszik, aki talizmánként őrzi a szakszervezet és annak tagjai részére biztosított jogokat, aki a szakszervezetet és munkástevéreit minden hátrányos dolog és károk ellen megvédeni törekszik.

Az áldozatkészség az elvhűség produktuma. Akiben ez megvan, annál nincsen hiány áldozatkészségben sem. Az ilyen munkás nógatás nélkül is tudja, hogy a szakszervezet erősítéséhez mi szükséges, tudja, hogy mi a kötelessége, de egyben arra is törekszik, hogy mások is teljesítsék kötelességüket.

Az ilyen munkás nemcsak elmegy a gyűlésekre, hogy ott tanuljon, hanem maga is tanít és elmegy a legelhagyottabb kunyhókba is, hogy szervezetének és meggyőződésének híveket szerezzen. Megértésre int és örködik a fölött, hogy a szervezettség kötelei meg ne lazuljanak, a harcokban mindig elől jár, nem retten vissza az esetleges áldozatoktól, hanem mindig csak győzelmes siker elérésére törekszik.

A szolidaritás karonfogva jár az elvhűséggel és áldozatkészséggel. Kifejezője azon nemes önzetlenségnek, amely az összesség nagy érdekei mellett az egyéni érdeket háttérbe állítja. A szolidaritás arra tanít, hogy minden munkásnak segíteni kell a szenvedőkön még akkor is, ha ezáltal pillanatnyilag saját érdeke szenvedne sérelmet. A szolidaritás érzésétől áthatott munkás minden sorstársában a testvért, barátot és azt a harcostársát látja, aki a jobblétért és az igazságért küzd; támogatja az összességet és harcol az összességért.

A fegyelem az összesség érdekében meghozni szükséges áldozatot jelenti. A fegyelem arra tanít, hogy a szakszervezeti életben a többség akarata a döntő és hogy az összesség részére elérendő siker érdekében a többségi akarattal jogerőre emelkedett határozatnak mindenki kell, hogy alávesse magát.

A fegyelem az igaz meggyőződésnek azt a részét képezi, amely a mozgalom egysége és tömörsége érdekében híven követi a kiadott jelszót, amely az egyéni érdekek alárendelését az összesség akaratával szemben elengedhetetlen szükségességnek tekintí és az összesség javára kitűzött cél elérése érdekében a többségi akarattal meghozott határozatokat soha szem elől nem téveszti.

Ez a négy pillér tartja a szakszervezet erős épületét, ezek képezik elengedhetetlen előfeltételét minden szakszervezeti sikernek. Ott, ahol az elvhűség áldozatkészség, szolidaritás és fegyelem a szakszervezeti tagokból hiányzik, ott minden cselekedet a sikertelenség posványába fullad.

Ma, amidőn a gazdasági élet rettenetességei csaknem egymást érik, minden szaktársnak ezen nemes tulajdonságok birtokában kell önmagára találni. Akiknél ez nem így van, azoknak minden igyekezettel arra kell törekedni, hogy minél előbb a szervezettség glóriáját képező ezen nemes tulajdonságok birtokába jussanak.

A Szocialista Internacionálé kongresszusa

A világtörténelem iróniája mindent a fejetejére állít. Mi, a „forradalmárok”, a „fölforgatók”, sokkal jobban fejlődünk a törvényes, mint a törvénytelen eszközök segítségével. A rendpártok, amint magukat nevezik, elpusztulnak amiatt a törvényes állapot miatt, amit ők maguk teremtettek. (Engels.)

Engels elhalálozásának 30-ik fordulóját követő harmadik héten összeült Marseillesben, — abban a városban, ahol először hangzott föl a francia nagy forradalom forradalmi Hymnusa — a háboru után alakult szocialista internacionálé második kongresszusa, 34 állam szocialista munkásságának ötszáznál több delegátusa, hogy a világháboruból sok-sok sebbel kikerült Európa eddigi politikájának új irányt szabjon, új utat megjelöljön. Európa nem tudott még föleszmélni háborus elaléltságából, mert irányítót, a régi fölfogás, a régi rendszer megmaradt zsarnokai még sok államban vannak uralmon és tovább folytatják azt az imperalista-nacionalista politikát, amely a nagy világéget előidézte és az emberiségre a világtörténelemben eddig páratlanul álló szenvedést és nyomort zudította. És ha a szocialista munkásság hatalmas politikai és gazdasági szervezetei ennek a kalandorpolitikának nem parancsolnak „megállj”-t, a még mindig kísértő újabb háboruk réme, újra nekivadulva, lerombolja és kipusztítja még azt is, ami a világháboruból kimentődött.

A kongresszus alkalmából, amelynek elnöke Henderson elvtárs, büszkén mutatott rá arra, hogy a világpolitikában és az államok belpolitikájában milyen hatalmat és befolyást képviselnek ma már a szocialista pártok és ezt a hatalmat numerikusan is kifejezte, mondván, hogy 28 millió szavazatot adott le a legutóbbi két évben 14 államban megtartott választások alkalmából a szocialista pártokra, — ez alkalommal meghatódottsággal elevenedik meg előttünk Engels látokli profécija, a fenti idézet, melyet Engels politikai végrendeletében, Marx: „Osztyaharcok Franciaországban” című művének bevezetőjében megállapított.

Ennek a megállapításnak felelevenítése ma aktuálisabb, mint bármikor, hiszen a szocialista eszmének van egy levált, renegáttá lett része, amely a maga hitehagyottságát azzal akarja igazolni, hogy a szocialistapártokat illeti azzal a neveltséges váddal, hogy nem követik Marx és Engels tanait. És ezt a vádjukat arra alapítják, hogy a szocialista pártok nem akarják követni őket a rombolásban, a gyilkolásban, az összeesküvés és a fölkelések módszerében, amelyet ők a szocialista társadalom szükség-szerű bevezetőjének tekintenek.

A bolsevistáknak hét év óta szemünk előtt megtörtént kísérletel megdönthetetlenül bizonyítják saját elméletük és módszerük kudarcát, neveltségességét, csődjét. Tévhítük sok-sok tízezer proletárt juttatott a fölszabadulás helyett a sirba, anélkül, hogy egy lépéssel is előbbre vitték volna a proletárfölszabadulás ügyét. Nincsen ezen mit csodálkozni. El kell bukjanak, mert ők azok, akik megtagadták Marx-ot, aki már hosszú évtizedekkel ezelőtt megmondta, hogy a munkásosztály fölszabadulása magának a munkásosztálynak műve lehet csupán, tehát nem frakcióknak összeesküvése, fegyveres fölkelése, hanem a nemzetközi proletáriátus egyöntetű forradalmi megmozdulása.

A bolsevisták gunyolódnak a szocdemek „törvényes eszközei” fölött, amelyeknek igénybevételével és segítségével a proletariatus fölszabadításának nagy művét megvalósítani akarják. Nem veszik észre, hogy ezzel megtagadják Marx után Engelst is. Nem veszik észre, hogy az utóbbi években lezajlott világpolitikai események „iróniája mindent a fejetejére állított”, hogy a „rendpártok” leghatalmasabbjai, a Romanovok, a Habsburgok és Hohenzollerek „elpusztultak amiatt a törvényes állapotok miatt, amit ők maguk teremtettek” és hogy a szocializmus, a forradalmárok és fölforgatók, „sokkal jobban fejlődtek a törvényes, mint a törvénytelen eszközök segítségével.”

Ennek az Engels-i megállapításnak megvan a logikája. A rendpártok által, vagyis a burzsoázia által megteremtett törvényes állapot, mely kizárólag osztályszempontjuk törvényes

biztosítását célozza, sokkal zártabb, sokkal szűkebb, sokkal merevebb, semmint a fejlődés követelményeinek engedni tudna, semmint e követelmények részére benne hely juthatna. Ebből a helyzetből folyó természettani törvény ismétlődik meg azután, amikor a fejlődés exponenciális ereje szétfeszíti az általuk teremtett törvényes állapotot és megsemmisíti azokat a gátló okokat, melyek útjában állottak, hogy helyébe juttassa a fejlődés szükségszerű követelményeit. Mivel pedig e követelmény egy a mainál magasabb fokú társadalmi berendezés felé tendál és ezt a magasabb fokú társadalmat a szocializmus képviseli, tehát a burzsoázia által megteremtett törvényes állapot romja a szocializmus épül föl.

Ez a folyamat juttatta a szocializmust arra a hatalomra, amelyről ma büszkén számolhatnak be a nemzetközi kongresszuson elvtársaink és amely tovább fogja fejleszteni a szocializmust, míg a burzsoázia által megteremtett minden törvényes állapot semmivé válik.

A nemzetközi kongresszus szakszervezeti szempontból is nagyjelentőséggel bír, mert bebizonyította, hogy minden „egységes” terror ellenére a szakszervezetek hivatásukat korlátlanul és szabadon csak ott teljesíthetik, ahol hatalmas, erőteljes pártok is vannak, amelyek a szakszervezetek eredményes működéséhez szükséges korlátlan szabadságát biztosítják.

A kongresszus a munkásság gazdasági helyzetével is foglalkozott és erre vonatkozólag is nagyfontosságú határozatokat hozott. Ez természetes is, mert a munkásság politikai és gazdasági érdekei nem különálló érdekek, hanem egymásból folyók és egyik szervnek a meggyőztése maga után vonja a másik szerv tehetetlenségét, akcióképtelenségét is. A kongresszusnak a munkások gazdasági helyzetével foglalkozó tanácskozásait és határozatait jövő lapszámunkban ismertetni fogjuk.

Uzszorakölcson a munkásság bőrére

Általánosan ismert dolog, hogy Müller és Reiter urak egy Temesváron tartott pezsgős banketten, melyen frakkban jelentek meg, egy telket kunyeráltak ki az építendő Munkásotthon céljaira.

Az ingyen telekre építendő ház költségeire azonban kevésnek bizonyult az egynehány félrevezetett hívők áldozatkészsége és azért Szana Zsigmond közismert bankigazgató és nagygyárosnál kopogtattak egy milliós kölcsönért. Szana ur hajlandó is volt kölcsönt adni, de kamatképpen kikötötte, hogy az összes temesvári gyáriparosoknál két kötelező tulóra végzésére kötelezzék a munkásságot az ujonnan kötendő kollektívszerződésben, még pedig 10% os többletdíjazás mellett.

Müller urék elfogadták a kölcsönt és ezután már csak komédia volt a kollektívszerződés tárgyalása, mert hiszen a főpontokban már előre megalkudtak a kapitalistákkal egységrelépett híres egységes párti urak. A temesvári munkásság egy része pedig évente több millió kamatot fizet tulóra formájában az uzszorakölcsonre.

A Müller urék által megkötött hirhedt kollektívszerződés létrejötte után, Friedrich vasöntödetulajdonos és gépgyáros is elrendelte a napi két tulóra végzését, még pedig 10% os pótdíj mellett, dacára annak, hogy ő nem is tartozik a munkaadó szövetségbe. A gyárban dolgozó vasöntők tiltakozó küldöttséget küldöttek Friedrich ur elé és határozottan megtagadták a tulórák végzését és csakis a régi 35% os tulóradijazás mellett voltak hajlandók naponta két tulórárt dolgozni.

Friedrich ur meglepődött az öntők magatartásán és azzal érvelt, hogy ő Reiter urnak, a vasas titkárnak 10 000 leit adott a Munkásotthon felépítésére, éppen azon kikötéssel, hogy ezután az ő gyárára is vonatkozzék a temesvári gyáriparosokkal kötött kollektívszerződés.

A Friedrich-gyári munkásság természetesen tudni sem akart a Reiter urral kötött egyezségről, mert hiszen az illető ur az ő megkérdezésük és felhatalmazásuk nélkül kötött egyezséget a munkásság bőrére.

Több öntő elvtársunk utánajárt a dolognak és a Munkásotthon bizottságnál meglepetésükre

csak 5000 lei volt, mint Friedrich gyáros ur adománya elkönnyelve. Így tehát valami baj van a Reiter urék vagy a gyáros krétája körül, mely egyáltalán nem stimmel össze.

Bármint legyen is, egy tény bizonyos, az, hogy a munkásságot mindenképpen becsapták. A gyárosoktól kapott borsos könyöradományokból épül most a temesvári munkásság szégyenpalotája, melynek épülése arra figyelmeztet minden öntudatos osztályharcos munkást, hogy nem jó a gyáros urak adományát igénybe venni, mert a velük való barátkozásnak mindig a munkásság issza meg a levét.

Szerintünk sokkal jobb lett volna egy kisebb otthon a munkásság áldozatkészségéből, mint egy emeletes palota a gyárosok ugynevezett kegyelméből, amely kegyelmet a munkásság az egész világ szégyenére csakis 10 órai munkaidő után élvezheti.

Érdekes és az egységeseket jellemző az is, hogy szervezeten építők munkássággal építették fel Müller urék a temesvári „szervezeti” munkások otthonát.

Az épülő palota méreteinél csakis a Reiter és Müller urak esztelensége nagyobb, akik ezen épület létrehozása körüli ténykedésükkel örök időkre megbélyegezték magukat a munkásmozgalomban.

A szatmári vasmunkásság helyzete

Világosabban sehol sem állott az a tény, mint éppen Szatmáron, hogy az ugynevezett „egységesek” csak rombolni és demagógoskodni tudnak, de építeni teljesen tehetetlenek. A szépen fejlődő szatmári vasmunkás csoportot teljesen lezüllesztették, úgy, hogy az összes tagok fokozatosan kimaradtak a szakszervezetből. És ugyanakkor az otthonából és pénzből is kiforgatták a szatmári szakszervezetet a folyton egységet klabáló urak. Számtalan panaszos levélre és személyes megkeresésre a szövetségünk képviselője kiutazott Szatmárra, hogy ott személyesen győződjön meg a valódi helyzetről. Szakszervezeti mozgalom helyett valóságos siralomházat talált kiküldöttünk Szatmáron és a panaszok özönével halmozták el a munkások.

Kollektívszerződés és gyűlések helyett plakáragasztásra bolondítottak egynehány jóhiszemű szaktársunkat. (Bizonyos, hogy ilyesmire sem kapnak többet munkásokat Szatmáron.)

Annakidején már nem azonosították magukat az ilyen komolytalan akcióval a józanabbulgondolkodó vasasok.

Hogy tényekkel is bizonyítsuk az egységesek semmittevő tehetetlenségét, nem is beszélve arról, hogy 10 hónap alatt egyetlen egy gyűlést sem tartottak, felhozzuk azt a tény, hogy bizalmiférfiakat rugnak ki a gyárakból a kapitalisták, anélkül, hogy ezen hangos emberekől valaki szót merne emelni az ilyen igazságtalanságok ellen a bizalmiférfiak megvédésére. Bérrevizió egy éve nem volt.

1924 november 1-től 1925 augusztus 15-ig 1150 bélyeget ragasztottak be a szatmári „egységes” vasas csoportnál, ami átlag 27 tagnak felel meg, de ezen taglétszámot is csak az első befizetések nagyobb száma eredményezi.

Ilyen taglétszámmal persze nem lehet eredményeket elérni, pedig csak a Princz-gépgyárban 200 és az „Unió”-vasgyárban 450 vasmunkás dolgozik, nem is beszélve az egyéb kisebb vasüzemekről.

Amíg a szatmári vasmunkásság szövetségünkhöz tartozott, addig egy hónap alatt (1923 december) 878 bélyeget ragasztottak be, pedig akkor az Unió-gyárban alig egynegyedrészt munkás dolgozott, mint ma.

Tények bizonyítják a ma már csak papíron levő egységes vasmunkás szövetség tehetetlenségét.

A szatmári vasmunkásság között megindult a tisztulási folyamat és jönni fog a számonkérés órája, azért, hogy egy város jobbsorsra érdemes vasmunkásságát ilyen helyzetbe sodorták.

Szilágyi Péter szaktárs megelégedve az eddigi demagógiát, lemondott az egységeseknél viselt elnöki tisztségről, több taggal együtt kilépett az „egységes” csoportból és ezek után remélhető, hogy az öntudatosabb szaktársak is követni fogják példájukat.

Nyilatkozat. Alulírott kijelentem, hogy a mai nap folyamán a szatmári vas- és fémmunkások „egységes” csoportjánál viselt elnöki tisztségemről lemondtam és a csoportból kiléptem. Ezek után semminemű felelősséget nem vállalok a fent nevezett csoport működéséért. Egyben kijelentem, hogy a mai nap folyamán rendes tagnak visszalépek a cluji vas- és fémmunkás anyaszövetségünkbe. Ezen elhatározásomat saját meggyőződésemből tettem, hogy ezáltal is hozzájáruljak a romániai vasmunkásmozgalom megerősödéséhez. — Satu-Mare, 1925 aug. 15-én. *Szilágyi Péter, vasmunkás.*

Sztrájk a resicai vasüzemnél

A resicai vasmunkásság a proletár szolidaritásnak egyik legszebb példájával gazdagította a romániai munkássztrájkok történelmét, az augusztus hó 15-én kitört sztrájkjával. — Mint már ismeretes, a resicai munkásság új kollektívszerződése nem elégtette ki a munkásság jogos követeléseit. Ennek dacára a súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel fegyelmezett, öntudatos magatartással tudomásul vették az új szerződést. Az igazgatóság azonban minden alkalommal megpróbálkozik, hogy a munkabérek lecsipésével megrövidítse a munkásságot.

Igy történt ez legutóbb is, amikor egy petrosenyi vashid felépítéséhez egy 10 tagú munkáscsoportot akartak kiküldeni, 70.000 lejben szabva meg a végzendő munka árát. A munkások keveselték az összeget és 100 000 lejt kértek a munka elvégzéséért. Hosszas alkudozás után a munkások 90.000 lejre engedték le követelésüket, míg a gyár igazgatósága csak 85.000 lejt akart adni.

Az ötezer lej különbözet miatt megakadt a tárgyalás és a kihívott munkaügyi inspectornak sem sikerült a felek között békés megegyezést létrehozni. — Az igazgatóság diktatori módon akarta a munkásokat a munka elvégzésére küldeni, amit a munkások visszautasítottak. Ekkor az igazgatóság a munkálatokhoz egy másik csoportot rendelt ki, az előzőt pedig „szabadságot” meghagyva, hogy addig ne jelentkezzen munkára, míg a hídépítési munka befejezést nem nyert, más szóval: az igazgatóság a tíz munkást kizárta. Az elvtársak kizárása mint futótűz terjedt el a munkások között és megtörtént az, amire a Stég nagyhatalmu cézárjai nem számítottak, megtörtént az, hogy elvtársaink kizárása után néhány perc múlva

az egész üzem megállt, két kohó kivételével,

vagyis a munkásság általános sztrájkba lépett.

A Stég urai azonnal megtették a szokásos „intézkedéseket”, mozgósították a rendőrséget, csendőrséget, katonaságot; bezárattak minden vendéglőt, eltiltották a csoportosulást stb. — A munkálatoknak azonban minden provokációja hiábavaló volt és megtört a munkásság fegyelmezett magatartása következtében.

A békéltető tárgyalások kezdeményezését a resicai főszolgabíró vette kezébe, akinek pártatlan magatartása lehetővé tette az ellentétek kiegyenlítését úgy, hogy a megegyezés létrejött.

A megegyezés alapján az igazgatóság visszavonta a kizárást és kötelezte magát arra, hogy a mozgalomból kifolyólag retorzióval nem él.

Ezzel szemben a munkások megbízottai kijelentették, hogy az üzem megindítását és a munka folytonosságát biztosítják.

A megegyezés után az üzem újból megindult.

A resicai munkásság egységes, öntudatos fellépése így vezetett győzelemhez rövid 24 óra alatt.

MEZEI ISTVÁN

műszerész szaktárs, a cluji csoportunk lelkes tagja 22 éves korában hosszas szenvedés után proletár betegségben elhunyt. Temetése aug. 17-én volt a kolozsvári szervezett vasmunkásság részvétele mellett. A cluji csoportunk egyik legöntudatosabb tagját gyászolja korán elhunyt szaktársunk személyében. Fiatalkora dacára sok idősebb szaktársnak mintaképpel lehetett odaállítani a szervezeti kötelezettség teljesítésében. Emlékét szívünkbe zárva kegyelettel fogjuk megőrizni.

Pénzzel vásárolt gyűlés engedélyek

A szervezkedési szabadság Romániában törvényben van biztosítva, de ennek dacára nincs olyan nap, amelyen ne értesülnénk szervezkedési lehetőségünk elé gördített akadályokról.

Minden szolgabíró, csendő, rendőr, sőt még a községi hajduk is jogot formálnak arra, hogy a szakszervezetek ügyeibe beleavatkozzanak csak azért, hogy azok működését megnehezítsék.

Egyszer a jogiszemélyiségi törvény alapján lesz megnehezítve a szakszervezetek működése az által, hogy a vezetőség névsorának több polgári és a hivatalos lapban való lekölését kívánják. Már pedig igen sokszor a szakszervezet egész bevétele sem elég a hirdetési díjak kifizetésére. Ugyanaz a helyzet az új csoportalakulásoknál is, ahol még több formáság és még több anyagi kiadás teszi majdnem lehetetlenné a törvényes megalakulást.

Ezen akadályok leküzdése után jön még egy szolgabíró, aki minden gyűlés engedélyezéséért 370 lei lefizetését követeli, azzal indokolván ezen lehetetlen kívánságát, hogy a gyűlésre kiszálló hatósági közeg költségeinek fedezésére szükséges ezen összeg. Allításunk bizonyítására lekölöljük a tordai főszolgabíróság egy nyugtáját, ebből minden kommentár nélkül is látható, hogy még a hatósági közegek kiszállási költséget visszatérítését is követelik a szakszervezettől. Minden ülés alkalmával külön-külön 370 leit kell a gyéresi csoportnak fizetni, mert ellenkező esetben a gyűlést nem engedélyezik.

Nyugta

370 Leiről, szóval Háromszázhetven Leiről, mely összeget alulírott felvettem az aranyosgyéresi „Vasmunkások csoportjától” az 1925 március 22-én a fent nevezett csoport által, a Simontfi-féle vendéglőben tartott gyűlés ellenőrzésével kapcsolatban felmerült kiszállási költségek fejében, melyet ezennel nyugtázok.

Turda, 1925 március hó 22-én.

(P. H.)

Olvashatatlan aláírás főszolgabíró helyett.

Érdekes volna megtudni a belügyminiszter urtól, hogy a költségvetésben felvett és az adózó polgárok által befizetett hatósági kiszállási költségek mire fordíthatnak, mert a fenti nyugtából világosan látható, hogy ezen terhet a szakszervezetre hárította az ötletes tordai főszolgabíróság.

De mindezek dacára nálunk jogrend van és szervezkedési szabadság!

Támadás a nyolcórás munkaidő ellen a Zsilvölgyében

A petroseni szénbányák vezérigazgatósága eléggé éretnek látja az időt arra, hogy a munkásság legnagyobb vívmánya, a 8 órai munkaidő ellen sorozatos támadásokat intézzen. Először is a nekik kellemetlen elemektől akarják megtisztítani az üzemet, hogy azután minden komoly ellenállás nélkül ráerőszakolhassák akaratukat a megfélemlített munkásságra. A régi vezető szaktársaink naponta egyenként kapják a kezükbe a társulat felmondólevelét, akik közül sokan már 15–20 éve dolgoztak a társulatnál. A Dirza-üzem gépeinél dolgozó szaktársaink részére rendelték el legelőször a napi 12 óras műszakot és azon szaktársainkat egytől-egyet elbocsátották, akik tiltakozni mertek a 12 óras napi munkaidő ellen. A nyugati bányánál pedig most kísérleteznek a 12 órai napi munkaidő bevezetésével.

Ime idevezetett szaktársaink nagyfokú szerveztlensége és az állandó tulórázás, hogy most már minden tulóradj nélkül 12 óras műszak bevezetésével is kísérletezhetnek.

A petroseni vasmunkásság egy része alfizti kaszinóba és tüzoltótestületbe való beiratkozással gondolja a közelgő veszélyt elhárítani, ahelyett, hogy komolyan szervezkednék. Természetes, hogy az igazgatóságnak ezek a tények adják meg a bátorságot kísérletei folytatására. No meg az a tény, hogy a sportpálya és a focisták góleredménye jobban érdekli a szaktársaink egy részét, mint a saját maga és munkatársai rabszolgasorsa. Végre talán a 24-ik órában a petroseni vasmunkás szaktársainkat is szervezkedésre kényszeríti az igazgatóság önkényeskedése, mert csakis így remélhetik állati helyzetük komoly javulását.

A kaláni vasgyár borzalmaiból

Románia egyik legrégebbi vasöntődéje a pusztakaláni, mely gyár munkaviszonyai ma sem sokkal különbek, mint a 100 év előttiéek voltak. Ezen nagyfokú elmaradottságnak, sajnos, nagyrészt az ott dolgozó szaktársaink öntudathiánya az okozója, akik közül sokan már a kora reggeli órában belopózkodnak az öntődébe és dolgoznak állati módon akkordba késő estig, amíg csak látni lehet a tárgyak körvonalait. Ilyenkor látni lehet, hogy nem is annyira a munka végzésére, mint inkább a többi szaktárostól lopkodni maradtak ott csak ezek az emberségből kivetkőzött jómadarak.

Sokszor megtörténik a kaláni vasgyárban uralkodó rablórendszerű akkordberek mellett, hogy a folyó vasért összeverekednek az olvasztókemence mellett csak azért, mert keresni és keresni akarnak minden körülmények között, még a testi épségük árán is. Sehol sem lehet annyi vézna és sápadt alakot látni, mint éppen Pusztakalánban, mint a rabló munka eredményének szembevető formáját. Igen sokan vannak, akik a napestig végzett munka fáradalmait a korcsmákban pihenik ki, ahol a virtuskodás minden formájával még jobban tönkreteszik roncolt egészségük maradványát is.

A szervezett, régi öntudatos szaktársaink intő figyelmeztetése siket fülekre talál az ilyen alakoknál s csak még jobban züllenek komoly javulás és szervezkedés helyett.

A gyárban dolgozó lakatosok minden óhaja abban nyilvánul meg, hogy ők is annyit keressenek, mint az öntők, éppen ezért tuloráznak végnélkül, minden százalék nélkül és valósággal könyörögnek a tuloráért, dacára annak, hogy eddig a kollektív szerződés szerint 50 százalék járt a két első tulorára. Természetes, hogy az ilyen állapotok előbb-utóbb súlyosan meg fogják bosszulni magukat és akkor majd sokkal nehezebb lesz segíteni a lezüllesztett viszonyokon.

Legközelebb névszerint fogjuk leközlölni a züllést okozó diszes névsorát, hogy szaktársaink megismerjék az öntudatos szervezett munkások hátán élősködőket.

Betegek orvos nélkül Vulkánban

Az országos betegsegélyzőpénztár és annak orvosai működése oly annyira közismert dolog, hogy mindennap kötetekre valókat lehetne írni az ezen intézmény ellen fölmerülő panaszokról.

Különösen a Zsilvölgyében tarthatatlanok a betegsegélyzői állapotok, ahol sok ezer munkás és azok családtagjai sokszor orvos és orvosszer nélkül átkozzák ezt az intézményt. Legutóbb az egyik szaktársunkkal történt meg az a hallatlan eset Vulkánban, hogy az inspekciónos orvost négy órai keresés után a sporttelepen találta meg és onnan kellett súlyos beteg gyermekéhez vinni, mert hát az orvos ur a sporttelepen vagy a kaszinóban igyekszik elüzni szolgálata idején ennek a romlott világnak az unalmait. Nagyon jó volna, ha az orvos ur az inspekciónos szobában kifüggesztené, hogy hol kegyeskedik unalmát üzni, illetve hol található, hogy így az orvosi segélyre szorulóknak is, egyszer-máskor megtalálhassák.

Elvégre mégis csak ez volna a közelebbi hivatása.

Egy részeges hajcsár basáskodása

Czibula öntőmester az aranyosgyéresi mezősegi gépgyárat boldogítja kétes szaktudásával, no meg a gyéresi italméréseket, ahova szorgalmasan hordja a hajcsároskodása árán szerzett keresményét. Ez az alak az utóbbi időben sehogy sem akar a bőrébe félni és olyan kifejezésekre ragadtatja magát szaktársainkkal szemben, amiket csak a csapszékekben tanulhatott el a magához hasonlóak társaságában.

Legutóbb is egy öreg öntő szaktársat marházott és szamarazott le a műhelyben és csakis az igazgató személyes közbelépése mentette meg a fölháborodott munkásság haragjától. Jó lesz, ha felhagy Czibula ur az eddigi viselkedésével, mert könnyen megárthat a fejébe szállt hatalom.

Üveges munkások köréből

A tordai üvegesmunkások kollektív szerződésüket megkötötték a gyár igazgatóságával

Több esetben folytak tárgyalások a munkaügyi inspektorátus előtt a gyár igazgatósága és a munkásdelegátusok között, hogy a lejárt kollektív szerződést újból megkötssék. Augusztus hó 10-én újból megkezdődtek a tárgyalások a munkaügyi felügyelőség jelenlétében.

Ez alkalommal a gyár igazgatósága és a munkásdelegátusok között sikerült megegyezésre jutniok. A kollektív szerződést egy évre kötötték meg hat hónapi revízióval. A bérekre vonatkozólag a következő megállapodás jött létre: 260 lej az alapfizetés, mely összeget egy közepes munkás naponta meg kell keressen, 2 literesig új tarifákat állítottak föl. A szódás-üveg cikkek a második kategóriába esnek, illetve a 2 literesnél nagyobb cikkek kategóriájába.

Rossz anyag esetén az igazgatóság kártalanítja a munkásokat.

Közös megállapodás jött létre egy munkásbetegsegélyző létesítésére, melyhez az igazgatóság heti 250 lejjel járul hozzá augusztus hó elsejétől. A munkások pedig külön 6 lej betegsegélyző-alapot fizetnek, hogy szükség esetén segíthessék beteg munkástársaikat. A betegsegélyző működéséről egy alapszabályt is dolgoztak ki, amelyet szaklapunk jövő számában fogunk ismertetni.

Megemlítjük, hogy a zárolást a legnagyobb fegyelmelzettséggel tartották be az üvegesmunkások. Egyetlen üvegesmunkás jelentkezett felvételre Lespeziből, Blaskó Ludovic. A helyi csoport azonban megbocsátott az elvtársnak, miután bebizonyosodott hogy nem voltak rejtett szándékai a munkások hátbatámadására. Ennek az erős fegyelmelzettségnek és szolidaritásnak köszönhetjük, hogy a tordai üvegyár igazgatóságát jobb belátásra lehetett bírni, hogy munkásaival kollektív szerződést kössön.

Miután a munkások kollektív szerződésüket megkötötték, a zárolást feloldjuk és minden üvegesmunkás itt munkába léphet.

Az üvegesmunkások figyelmébe!

Az üvegesmunkások július 28-29-én megtartott konferenciájukon felállították a szakszervezeti közvetítést. Minden üveges csoportnak meg vannak a szakszervezeti közvetítőlapjai. Ha egy munkás munkába akar lépni, csak szakszervezeti közvetítő-lappal történhet. Ezért minden üvegesmunkás, mielőtt munkába lépne, keresse föl a csoport elnökét, aki kiállítja a közvetítő-lapját. Az a munkás, aki a munkaközvetítő megkerülésével vállal valahol munkát, a szervezett munkásság összességének az erejével találja magát szemben és az ebből származó kellemetlenségeket tulajdonítsa saját magának.

A konferencia megbízásából
a titkárság.

Új üvegyár

Diciosánmartinban egy új üvegyár épült, amely tudomásunk szerint szeptember 1-én kezd meg a működését.

A (zelestyei) Poiana Codrului üvegyár újból megkezdte a működését.

A lespezi üvegesmunkások bérmozgalma

A lespezi üvegesmunkások bérmozgalmat indítottak anyagi helyzetük megjavításáért. A bérmozgalom befejezést nyert. Tekintettel, hogy közelebbi információk Lespeziről hiányzanak, a bérmozgalom részletes jelentésével lapunk jövő számában fogunk.

A feketeerdői (Pădurea-Neagră) üvegesmunkások bérmozgalma befejezést nyert

A feketeerdői üvegesmunkások a kollektív szerződésre és a bértárgyalásokra vonatkozó mozgalmaikat befejezték. A munkások 20 százalékos béremelést értek el, ezzel szemben az igazgatóság eltörölte az eddig természetben adott lisztkezdvezményt. A lisztkezdvezmény el-

törlése még a munkásság körében sem találkozott nagy nehézségekkel, mert az utóbbi időkben, amikor felszökött a lisztnek az ára, az igazgatóság a legtöbb esetben chetetlen lisztet tudott beszerezni.

A kollektív szerződést perfektuálni az igazgatóság távolléte miatt még nem tudták. Amikor e sorokat írjuk, úgy hisszük, hogy már ez is elintézését nyert.

HIVATALOS RÉSZ

Értesítés

Értesítjük szövetségünk összes tagjait, hogy Szatmáron új befizetőhelyet létesítettünk Strada Cuza Voda 10 szám alatt, ahol Szilágyi Péter szaktárs megbizottunk úgy a segélyek kifizetését, valamint a befizetéseket eszközli.

Központi titkárság.

Figyelmeztetés

A tordai vas-, fém- és vegyipari munkások csoportvezetőse kijelenti, hogy a tordai szervezett munkások nevében kizárólag Téglás András titkár szaktárs jogosult tárgyalni.

Turda, 1925 augusztus 27.

Vezetőség.

Figyelmeztetés

Az aranyosgyéresi mezősegi gépgyár vasöntői és Czibula öntőmester közötti súlyos konfliktus miatt további intézkedésig az aranyosgyéresi mezősegi vasöntődét és gépgyárat szervezett munkások kerüljék.

Vezetőség.

Köszler ur a gyéresi szeggyár mindenhatója

A gyéresi szeggyári munkások nyakán régebbi idő óta élősködik egy Köszler nevezetű művezető (azaz ily csufolják). Mielőtt Köszler ur művezető lett volna, egy sokkal szerényebb foglalkozása volt és pedig egyszerű pásztorember.

A csendes nyáját, illetve bivalycsordákat őrizgette szorgalmasan a virágos réteken, szagolta a virágok kellemes illatát és amikor néha néha szép napokat akart eltölteni, elővette tarisznyájából a furulyáját és szomorúan fujdogálta, hogy: „... Meggyfanyelű fokosomat öcsémre hagyom, a karikás ostoromat Nagy Pálra hagyom...» A természet némelykor nagyon szeszélyes. Ki gondolta volna, hogy Köszler ur valamikor művezető lesz? Ezt még azok a jámbor bivalycok sem gondolhatták, akiket Köszler ur oly sok éven keresztül hűségesen őrzött.

Köszler ur a női munkások mestere a szeggyárban. Ezeket a szegény kizsákmányolt elvtársnőket Köszler ur úgy összeszidja, mint a bokrot. De nem ritka eset, amikor felpofozza őket, sőt a leggyakoribb szavajárása a munkásokkal szemben olyan aljas, hogy a nyomdafesték sem türi meg ennek leközlését.

Köszler „ur“! Az uborkafa és furulya között nem nagy a távolság. A mai modern technika vívmányai nagyon gyorsan visszaszállítják önt a régi, csendes foglalkozásához.

Köszönetnyilvánítás. Ezuton mondok köszönetet az Archimedes mérleggyárban dolgozó elvtársaknak a betegségem ideje alatt tanúsított anyagi támogatásukért. — Cluj, 1925 aug. 20. Bartha Rózsika.

Nyugtázás. A cluji sztrájkoló vasmunkások részére küldött a temesvári csoport 480 lejt, Jancu Nicolea öntő szaktárs (Mediaş) 100 lejt, amelyet ezuton is köszönettel nyugtázunk.

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.

Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca).

Gutenberg-könyvnyomda Cluj